

Ключові слова: правове регулювання, ефективність правового регулювання, Індустрія 4.0.

Ключевые слова: правовое регулирование, эффективность правового регулирования, Индустрия 4.0.

Key words: legal regulation, efficiency of legal regulation, Industry 4.0.

ВОЙТКОВА АЛІСА ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції*

ПРОБЛЕМА ЦІЛІСНОСТІ МОРСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

В умовах глобалізаційних процесів ствердження України як сильної та незалежної європейської держави особливого значення набуває її становлення як дієздатної морської держави. Досягнення цієї стратегічної мети вбачається досить проблемним без забезпечення цілісності морського законодавства, яке б опосередковувало безпосередню участь держави та її органів, посадових осіб і уповноважених організацій у всіх процесах провадження морської діяльності. Це вимагає створення на національному рівні правової та нормативної інституційної бази, імплементації та забезпечення функціонування провідних міжнародних стандартів і норм до норм чинного законодавства. Також, це створення уповноважених органів та організацій, наділення їх необхідними функціями і ресурсами для реалізації збалансованої морської політики, яка була б здатною забезпечити врегулювання як зовнішніх, так і внутрішніх відносин, що виникають у процесі провадження морської діяльності.

Цілісність морського законодавства є визначальним фактором, своєю платформою в системі державного і наддержавного механізму забезпечення морської діяльності, оскільки, забезпечення провадження морської діяльності є неможливим без належного законодавчого регулювання, активної участі держави та уповноважених нею органів, реалізації ними владних повноважень з морської політики.

Важливим є комплексний підхід у формуванні законодавчої морської нормативної бази, котрий ґрунтуватиметься в тому числі і на нормах міжнародних угод та відповідатиме їм. Морська діяльність за своєю природою є переважно міжнародним видом правової активності держави, що охоплює велику кількість країн світу та здійснюється на потужній, сформованій упродовж століть міжнародно-правовій основі.

У сучасних умовах морське законодавство України переважною мірою знаходиться лише на етапі міжнародно-правової уніфікації стандартів у сфері здійснення морської діяльності, а також, містить суттєві недоліки нормотворчої техніки галузевого морського законодавства.

Це значною мірою спричинене його слабким концептуальним проробленням. І хоча саме цьому питанню з початку ХХ століття віддається перевага дослідників, й досі залишаються поза увагою науковців такі важливі теоретичні і прикладні питання, як визначення понять морської держави, моря як стратегічного ресурсу держави, інституціоналізації української морської держави. Поступове, але всебічне охоплення науковою спільнотою теоретичної сфери сучасної України як морської держави уможливить всебічно розвинути її теоретичне підґрунтя та привернути увагу законодавця до необхідності уніфікації морського законодавства України.

Враховуючи євроінтеграційний вектор нашої держави, виглядає досить дивним те, що нормативно-правове забезпечення України як морської держави не містить цілісної законодавчої морської бази. На разі, в Україні прийнято лише поодинокі нормативно-правові документи, але й вони, по суті не виконуються, оскільки носять номінальний характер та не мають реального механізму здійснення, зокрема через відсутність відповідних державних органів, котрі б визначали, забезпечували та контролювали здійснення морської діяльності. Таке прикрє становище зумовлює важливість якнайшвидшого прийняття невідкладних законодавчих рішень та правових заходів у сфері морської діяльності, підтримання її в стані готовності до будь-яких зовнішніх загроз та економічних криз.

За тридцять років незалежності України, перші кроки в розбудові морської законодавчої правової бази були зроблені у 2008 році у відповідності з Указом Президента «Про заходи щодо забезпечення розвитку України як морської держави», однак жодних змін у системі управління морською діяльністю не відбулося [1].

Наступним кроком в становленні дієвої правової та інституційної бази стало прийняття Морської доктрини України на період до 2035 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 7 жовтня 2009 року № 1307 [2]. Даний документ вперше на законодавчому рівні закріпив такі ключові поняття, як морська діяльність, напрями морської політики держави, її мету та завдання, а також поняття морського потенціалу України. Зазначена Доктрина відповідала реаліям того часу і була сприйнята фахівцями як перший масштабний програмний документ, що визначив основні напрямки розвитку України як морської держави. Визначення, загальні засади, принципи реалізації, мета та завдання державної морської політики України та багато інших фундаментальних зрушень: прийняття Морської доктрини України стало визначною подією у визначенні нових підходів української держави до формування основних цілей і завдань, форм і методів правової реалізації морської політики та розвитку законодавства у цій сфері. Проте, спрямована на забезпечення та розвиток морського потенціалу України Морська доктрина України 2009 року в нинішніх умовах вже не відповідає ні політичним, ні економічним, ні правовим реаліям сучасної України. Вона звісно залишається фундаментальною основою у цій сфері, однак для встановлення правових основ здійснення дієвої

морської політики для нашої держави, доцільно приділити увагу розробленню цілісного морського законодавства, формування інституційної системи органів державної влади та наданні їм відповідних повноважень, впровадженні нових правових норм та спрямування коштів на розбудову системи забезпечення морської діяльності, ствердження України як морської держави.

Форми і методи здійснення морської діяльності в Україні мають особливості, особливо, зважаючи на значний вплив міжнародних стандартів та імператив дотримання норм угод, договорів та конвенцій, які є обов'язковими для будь-якої морської держави. Відсутність внутрішньодержавних імплементаційних механізмів у сфері здійснення морської діяльності суттєво вповільнює в тому числі і євроінтеграційні процеси, котрі на разі відбуваються в Україні.

Формування цілісного морського законодавства в Україні має здійснюватися за такими основними блоками:

1) створення єдиної правової бази та організаційних заходів для функціонування ефективної інституційної системи державних органів, підприємств та організацій в сфері морської діяльності, що матимуть повноваження комплексного реального імперативного впливу на формування системи забезпечення морської діяльності, котрий буде включати чітке і деталізоване правове регулювання за допомогою контрольно-наглядових повноважень;

2) формування бази програмних документів морської галузі з визначенням напрямів державної морської політики України;

3) розроблення нормативної бази, спрямованої на ефективну імплементацію міжнародних норм та стандартів забезпечення здійснення морської діяльності з метою формування ефективної системи морського законодавства;

4) формування системи державного нормативного регулювання та реагування, спрямованої на регулювання відносин, які складаються в акваторії Чорного та Азовського морів.

Також щодо шляхів вдосконалення правового механізму забезпечення морського законодавства необхідно віднести чіткий розподіл повноважень між усіма державними суб'єктами системи здійснення морської діяльності в Україні, формування на державному рівні дієвих та ефективних структур здійснення морської діяльності на зразок до провідних морських держав, а також усунення дублювання повноважень між органами державної влади; відпрацювання узгоджених механізмів державної політики у сфері морської діяльності. Необхідним є створення постійних консультативних органів за участю відповідних інститутів системи державних органів, ефективна контрольна діяльність таких органів. Важливим є і забезпечення необхідного фінансування морської діяльності України. Доконано очевидно є концептуальна модернізація й удосконалення стратегічного планування заходів, спрямованих на оновлення механізму здійснення морської діяльності в Україні, визначення першочергових завдань на короткострокову перспективу за чітко окресленими напрямками та з визначеними термінами і обов'язково

з вказівкою на конкретного виконавця, а також забезпечення провідної ролі Морської адміністрації.

Список використаної літератури:

1. Указ Президента № 463/2008 (463/2008) від 20.05.2008 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 16 травня 2008 року «Про заходи щодо забезпечення розвитку України як морської держави». [Електронний ресурс: шлях доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463/2008#Text>].
2. Морська доктрина України на період до 2035 року затв. постановою КМУ від 7 жовтня 2009 р. № 1307. [Електронний ресурс: шлях доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1307-2009-п#Text>].

Ключові слова: морське законодавство України, морська доктрина, морська політика України, морська діяльність України, українська морська держава, інституціоналізація української морської держави.

Ключевые слова: морское законодательство Украины, морская доктрина, морская политика Украины, морская деятельность Украины, украинское морское государство, институционализация украинского морского государства.

Key words: maritime legislation of Ukraine, maritime doctrine, maritime policy of Ukraine, maritime activities of Ukraine, Ukrainian maritime state, institutionalization of the Ukrainian maritime state.

ЛУК'ЯНЧУК ОЛЬГА ВІКТОРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри загальнотеоретичної юриспруденції*

ГЕРМЕНЕВТИКА ПРАВА: ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ПОГЛЯДІВ

Будучи результатом розвитку науки, наукові поняття і методологія наукового дослідження акумулюють знання і виступають відносно самостійним рівнем його систематизації. Подальше застосування систематизованого в поняттях наукового знання перетворює їх на універсальний науковий засіб, спрямований на подальший розвиток пізнавального процесу і практичної діяльності. Тому закономірним є той факт, що кардинальні перетворення науки постають як радикальна зміна наукової методології і в ситуації зміни наукових парадигм її методологічний апарат конструюється як об'єкт спеціального аналізу. Націлений на виявлення закономірностей формування та вдосконалення методологічних засобів, подібний аналіз слугує подальшому розвитку пізнавального процесу, виступаючи внутрішнім фактором його оптимізації та ефективності реалізації як в фундаментальному, так і в прикладному напрямку розвитку правової науки. Так, посилюється значення герменевтики права як напряму сучасної думки та